

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

Comunicat de presă referitor la hotărârea adoptată de Colegiul director al CNCD în ședința din data de 16 noiembrie 2022

Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, întrunit în ședința de soluționare a petițiilor în data de 16 noiembrie, a adoptat următoarele hotărâri:

1. Cu privire la declarațiile premierului Ungariei, Viktor Orbán, din data de 23 iulie 2023, de la Tușnad, România:

- **condamnă public declarațiile în speță ale premierului Ungariei, pe care le califică ca fiind discurs de ură, și constată că prin mesajul transmis s-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa unor categorii de persoane pe criteriul de naționalitate și rasă.**
- **în privința răspunderii juridice a părții reclamate, Colegiul director admite excepția imunității jurisdicționale a lui Viktor Orbán, având în vedere calitatea acestuia de premier al Ungariei, aflat într-un stat străin, România.**

În admiterea excepției privind imunitatea jurisdicțională a părții reclamate s-au avut în vedere următoarele argumente:

În activitatea sa, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării îndeplinește un rol activ, rol exercitat în vederea stabilirii tuturor împrejurărilor de fapt și de drept corelative faptelor ce constituie acte de discriminare și atrag, după caz, răspunderea contravențională, în domeniul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată.

Colegiul director al CNCD dispune măsurile specifice constatării existenței discriminării, cu citarea obligatorie a părților și acordarea dreptului la apărare. Așadar, aspectele corelative unei sesizări deduse soluționării sunt puse în dezbateră părților, în vederea formulării propriilor apărări, atât în privința excepțiilor cât și a fondului, fie că este vorba de excepții de procedură sau de fond sau alte excepții procesuale, ori de nulitate, de nelegalitate sau de aspecte privind circumstanțele individuale ale persoanei care a formulat sesizarea sau a persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea, împrejurările și locul în care a fost săvârșită fapta, modul și mijloacele de săvârșire a faptei etc.

Având în vedere particularitățile și evoluțiile continue cu privire la circumstanțele în care sunt săvârșite fapte de discriminare, rolul activ al CNCD cât și al părților, excepțiile ridicate

În procedura administrativ-jurisdicțională pot excede natura celor reglementate de Ordinul nr. 144 din 11 aprilie 2008 (excepția tardivității, văditei necompetențe, obiectului vădit nefondat), fără a determina ab initio inabilitatea Colegiului director al CNCD de a invoca excepții de procedura, de a le pune în dezbateră părților și a le cerceta, în contextul excepțiilor de procedură reglementate în materia dreptului comun, cu relevanță în cauze de discriminare, care s-ar putea materializa între altele, cu titlu de exemplu, prin excepția lipsei de interes, excepția de necompetență teritorială, excepția autorității de lucru judecat, excepția prematurității etc.

Pe cale de consecință, Colegiul director este de opinie că imunitatea de jurisdicție are caracter procedural deoarece nu se referă la impunitatea de la dreptul substanțial sau scoaterea de sub incidența legii, ci doar la faptul că procedurile legale nu pot funcționa în raport de persoana care, deși este supusă legii locale, nu poate fi trasă la răspundere.

Colegiul este de opinie că, în speța dedusă soluționării, *imunitatea ratione personae* excede unui interes personal deoarece circumstanțele legate de faptele imputate și persoana împotriva căreia s-a formulat sesizarea nu sunt echivoce, sub aspectul funcției per se pe care o îndeplinește, aceea de înalt oficial al unui stat străin, mai exact de Prim-Ministru al statului. Identitatea persoanei reclamate, și în special statutul de reprezentant la nivel internațional sau european, ori la nivel extern, în numele statului de care aparține, este de notorietate, nu creează dubii sau echivoc la nivelul autorităților din plan național.

Cu alte cuvinte, persoana vizată nu este un cetățean care ocupă o poziție de oficial al statului care ar putea îndeplini elementele normative ce ar implica imunitatea însă fără ca poziția sa și consecințele juridice ce derivă din exercitarea acesteia să fie cunoscute autorităților naționale.

În aceste condiții, Colegiul director este de opinie că aspectul procedural al imunității se materializează în concret, în raport de funcția publică de înalt oficial al statului deținută de persoana împotriva căreia s-a formulat plângerea, iar acest element există și trebuie, în consecință, să fie luat în considerare *proprio motu* de către CNCD în procedura de soluționare a plângerii, este necesară punerea în dezbateră părților și cercetarea acesteia.

Din acest punct de vedere, Colegiul constată că excepția a fost discutată, a fost adusă la cunoștință, s-au formulat apărări și s-au acordat termene pentru concluzii, în consecință.

Colegiul director este de opinie că imunitatea de jurisdicție nu face să dispară regimul legal al obligațiilor și eventuala răspundere civilă, penală sau administrativă care izvorăște din dreptul intern al statului al cărui cetățean este persoana vizată.

Totuși, Colegiul nu poate face abstracție de faptul că, în virtutea funcției, șefii de guvern dețin exercițiul reprezentării statului și, în acest exercițiu, sunt recunoscuți ca reprezentanți ai statului și se bucură de imunitate de jurisdicție, în virtutea instrumentelor internaționale ce sunt parte a dreptului internațional cutumiar și constituie surse relevante ale dreptului internațional.

În raport de abordările la nivel internațional, Colegiul director este de opinie că șeful guvernului unui stat străin se bucură de aceeași inviolabilitate și imunitate de jurisdicție recunoscută șefului statului, iar atunci când se află în străinătate se bucură de toate imunitățile și privilegiile diplomatice, ca și șeful statului.

Colegiul director este de opinie că imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă este absolută asemenea imunității în materie penală, aplicându-se atât actelor săvârșite în exercitarea funcțiilor cât și pentru actele private.

Imunitatea de jurisdicție are caracter procedural, deoarece nu se referă la impunitatea de la dreptul substanțial sau scoaterea de sub incidența legii, ci doar la faptul că procedurile legale nu pot funcționa în raport de persoana vizată, care, deși este supusă legii locale, nu poate fi trasă la răspundere. Această exceptare nu face să dispară regimul legal al obligațiilor și eventuala răspundere civilă, penală sau administrativă care izvorăște din dreptul intern al statului al cărui cetățean este persoana vizată.

În *cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002*, Curtea Internațională de Justiție a reafirmat principiul imunității șefului statului cât și a altor înalți funcționari ai statului. În acest sens, Curtea Internațională de Justiție a afirmat: „în dreptul internațional este ferm stabilit că, la fel ca și agenții diplomati și consulari, anumiți deținători de funcții de rang înalt într-un stat, precum șeful statului, șeful guvernului și ministrul afacerilor externe, beneficiază de imunitate de jurisdicție în alte state, atât civilă cât și penală”¹. (Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para. 51)

---

¹ Cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002, Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para 51.

În acest sens, sunt relevante Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961² și Convenția cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963³, care prevăd în preambul că scopul imunităților este "de a asigura îndeplinirea eficace a funcțiilor misiunilor diplomatice ca origine de reprezentare a statelor", respectiv "de a asigura îndeplinirea eficace a funcțiilor lor (...) în numele statelor lor respective". Astfel, potrivit articolului 7 alin. 2 al Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23.05.1969, "în virtutea funcțiilor lor și fără a fi obligați să prezinte depline puteri, sunt considerați ca reprezentând statul lor: a) Șefii de stat, șefii guvernelor și miniștrii afacerilor externe, ...; b) Șefii de misiune diplomatică, ...; e) reprezentanții acreditați ai statelor la o conferință internațională sau pe lângă o organizație internațională, ori pe lângă un organ al acesteia (....)".

În virtutea funcției, șefii de guvern dețin exercițiul reprezentării statului și, în acest exercițiu, sunt recunoscuți ca reprezentanți ai statului și se bucură de imunitate de jurisdicție la fel ca și agenții diplomatici și consulari, în virtutea instrumentelor internaționale menționate ce sunt parte a dreptului internațional cutumiar și constituie surse relevante ale dreptului internațional.

Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice în Articolul 31 reglementează atât imunitatea de jurisdicție penală, cât și imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă. Imunitatea în materie penală este absolută, aplicându-se atât actelor săvârșite în exercitarea funcțiilor cât și pentru actele private. Spre exemplu, în *cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia*, Curtea Internațională de Justiție a statuat că "nu poate fi făcută nicio distincție între actele îndeplinite de un ministru al afacerilor externe în calitate „oficială” și cele pretinse că au fost îndeplinite în „calitate privată”⁴.

În ceea ce privește imunitatea civilă și administrativă prevăzută în Art. 31 al Convenției, nu se face o distincție *expressis verbis* între actele oficiale și cele private, Convenția de la Viena, în art. 31 stipulând "... se bucură, de asemenea, de imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă a acestuia". În lipsa unei distincții explicite în acest sens și având în vedere principiul *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, se poate interpreta că imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă este tot absolută, limitată fiind la excepțiile prevăzute în aliniatul 1 din Articolul 31 care utilizează sintagma "dacă nu este

² Convenția de la Viena din 19 aprilie 1961 publicată în Buletinul Oficial nr. 89 din 8 iulie 1968.

³ Convenția cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963 publicată în Buletinul Oficial nr. 10 din 28 ianuarie 1972.

⁴ Cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002, Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para 55.

vorba”⁵. Astfel, se consacră principiul general al imunității, cu formele restrictive raportat la categoriile de acte limitativ enumerate la lit. a-c din Art. 31, în esență, o acțiune reală privind un imobil, o acțiune privind o succesiune, o acțiune privind o activitate profesională sau comercială. Or, elementele de fapt ale speței deduse soluționării nu se încadrează în niciuna dintre aceste ipoteze.

După cum prevede și Institutul de Drept Internațional în Rezoluția din 2001 privind imunitățile din jurisdicție cu referire la șefii de stat și de guvern în dreptul internațional, „Șeful guvernului unui stat străin se bucură de aceeași inviolabilitate și imunitate de jurisdicție recunoscută (. . .) șefului statului”⁶.

Aceeași abordare s-a reliefat în doctrină, la nivel național, argumentându-se că ”atunci cand se află în străinătate, șeful statului beneficiază de toate imunitățile și privilegiile diplomatice” iar ”*Șeful Guvernului - ca și șeful statului, exercită atribuții de reprezentare a statului în relațiile externe. (...) Ca și șeful statului, când se află în străinătate se bucură de toate imunitățile și privilegiile diplomatice.*” (Drept internațional public, prof. Univ. Stelian Scăunaș, p.195, Dreptul internațional aplicabil diplomației publice, prof. univ. dr. Nicoleta Diaconu, Unitatea de invatare nr. 8, p.3) De asemenea, în doctrină s-a arătat că, ”*în art. 31 din Convenția de la Viena din 1961, există expresia “imunitate de jurisdicție penală”, fără nicio altă calificare, iar în ceea ce privește „imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă”, de asemenea nu se face niciun fel de distincție (pe criteriul acte funcționale și acte private, iar excepția vizează excluderea numai a unora dintre actele private ale agentului diplomatic (și nu toate acestea)*”. (Dreptul internațional aplicabil diplomației publice, prof. univ. dr. Nicoleta Diaconu).

În egală măsură, se impune a preciza că jurisdicția exercitată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este o jurisdicție specială administrativă.

Curtea Constituțională a decis că prevederile legii anti-discriminare referitoare la statutul și procedura în fața CNCD corespund exigențelor constituționale referitoare la jurisdicțiile speciale administrative⁷, astfel cum sunt stabilite de art.21 alin.(4) din Legea

---

⁵ Art.31: ”.... se bucură, de asemenea, de imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă a acestuia, dacă nu este vorba: (...)”.

Institute of International Law, Immunities from Jurisdiction and Execution of Heads of State and of Government in International Law, Resolution of Vancouver Session, Aug. 26, 2001, prepared by Joe Verhoeven, Art. 15(1).

⁷ Curtea Constituțională, Decizia nr. 749 din 04.11.2015, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.50 din 22.01.2016.

fundamentală⁸, Curtea constatând că CNCD este o autoritate publică care își exercită atribuțiile independent, cu respectarea prevederilor art.1 alin.(4) din Legea fundamentală, care consacră principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale⁹.

În mod similar, prin Decizia civilă nr. 1868 din 25 martie 2021¹⁰, Înalta Curte de Casație și Justiție a reiterat soluțiile sale anterioare cu privire la jurisdicția exercitată de CNCD ce cuprinde elementele definitorii ale procedurii administrativ-jurisdicționale¹¹. Înalta Curte a reținut că „jurisdicția administrativă reprezintă un tip special de jurisdicție, înfăptuită de organe de natură administrativă, care sunt investite cu atribuții jurisdicționale. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este o astfel de autoritate, care exercită o jurisdicție administrativă. CNCD soluționează sesizările cu respectarea principiilor specifice procedurii judiciare, prin citarea părților implicate și cu ascultarea lor, respectându-se contradictorialitatea și dreptul la apărare. [...] Hotărârea emisă în urma acestei proceduri este motivată, putând fi atacată la instanța de contencios administrativ, iar, în cazul în care nu este atacată, constituie, de drept, titlu executoriu”¹².

Având în vedere aceste aspecte, Colegiul director **admite excepția cu privire la imunitatea de jurisdicție de care se bucură partea reclamată, în virtutea calității de șef al guvernului unui stat străin, în speță calitatea de prim-ministru al Ungariei.**

Colegiul director este de **opinie că se impune comunicarea hotărârii CNCD și a dosarului cauzei, către autoritățile competente din Ungaria, în vederea analizării faptelor imputate și a dispunerii măsurilor care se impun, după caz, în speță instituțiilor competente în domeniu din statul vecin.**

Hotărârea a fost adoptată cu 5 voturi pentru, 3 împotriva și 1 abținere.

2. Spotul publicitar de promovare a unei mărci de vin ”*Jurnalul unui burlac*” conține mesaje care prejudiciază după criteriul de sex respectul pentru demnitatea umană, constituind faptă de discriminare potrivit art. 2 alin. (1), art. 15 din OG. 137/2000, respectiv art. 19 din

⁸ Curtea Constituțională, Decizia nr. 278 din 23.05.2013 publicată în Monitorul Oficial al României, nr.450 din 23.07.2013, Decizia nr. 1494 din 10.11.2009, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.909 din 24.12.2009.

⁹ Decizia nr.1.096 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.795 din 27 noiembrie 2008, și Decizia nr.1.470 din 10 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.887 din 18 decembrie 2009.

¹⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia civilă nr. 1868 din 25 martie 2021.

¹¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, Decizia civilă nr. 604 din 5 februarie 2010, Decizia civilă nr. 1939 din 16 aprilie 2010.

¹² Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia civilă nr. 1868 din 25 martie 2021.

Legea 202/2002. Sancționează partea reclamată cu amendă contravențională în cuantum de 10.000 de lei.

Hotărârea de constatare a fost adoptată cu unanimitate de voturi a membrilor Colegiului director, sancțiunea a adoptată cu 5 voturi pentru și 3 împotriva.

3. Fapta Ministerului Educației Naționale prin care a eliminat acordarea bursei de ajutor social elevilor care învață într-o unitate școlară aflată într-o altă localitate, decât cea de domiciliu, constituie faptă de discriminare potrivit art. 1 alin. (2) lit. e., art. 2 alin. (1), alin. (3), art. 10 lit. h, art. 11 alin. (1). Se sancționează cu amendă contravențională în cuantum de 10.000 de lei Ministerul Educației Naționale, se stabilește un termen de monitorizare de 6 luni pentru eliminarea faptei de discriminare.

Hotărârea de constatare a fost adoptată cu unanimitate de voturi (8) a celor prezenți, sancțiunea a fost stabilită cu 5 voturi pentru 3 împotriva.

4. Fapta societății comerciale de a interzice accesul în incinta ștrandului pentru un grup de persoane cetățeni români aparținând minorității rome constituie faptă de discriminare potrivit art. 2 alin. (1) și art. 10 lit. f, respectiv art. 15 din O.G. 137/2000. Se aplică sancțiunea amenzii contravenționale în cuantum de 10.000 de lei.

Hotărârea de constatare a fost adoptată cu unanimitate de voturi, sancțiunea a fost stabilită cu 5 voturi pentru 3 împotriva.

București, 16 noiembrie 2022

Colegiul director al CNCD